

Kaupunki ilmasto- ja luontotavoitteiden edistäjänä

16.8.2022

Anna von Zweybergk ja Jarkko Leka, Valonia

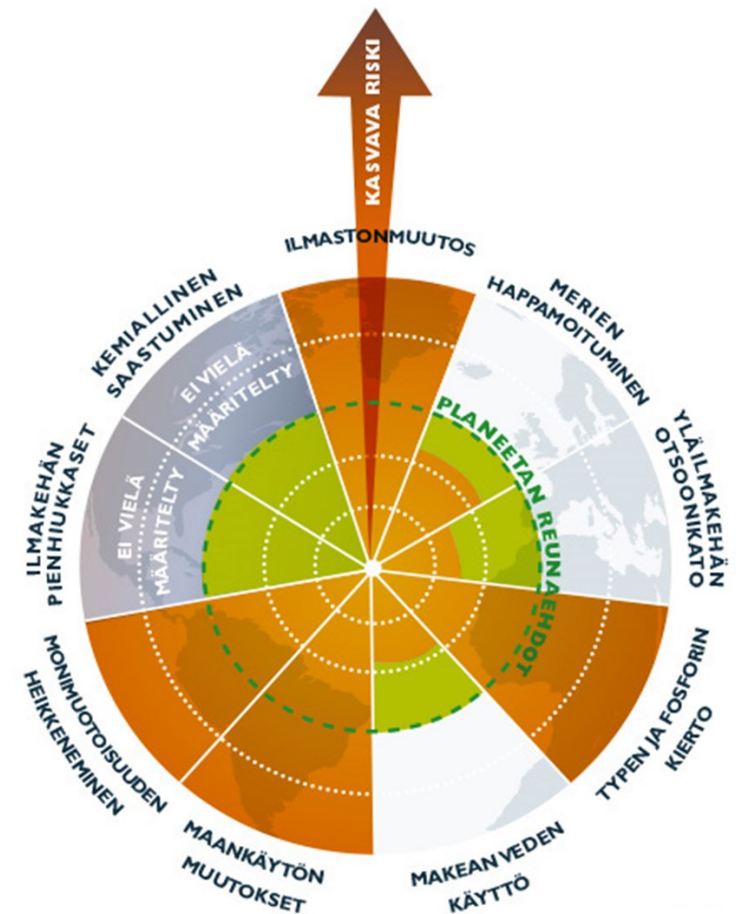

MAAPALLON RAJAT ja uudet mahdollisuudet

- Maapallon kantokyvyn rajat tulleet vastaan. Ilmastonmuutoksen ja lajikadon etenemisessä kyse maapallon olosuhteiden radikaalista muutoksesta.
- Varsinais-Suomen maakunnan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.
 - Taustalla Pariisin ilmastopöytäkirja sekä EU:n vuoden 2050 hiilineutraaliustavoite.
 - EU:n biodiversiteettistrategia 2030 on luontotavoitteiden taustalla.
- 80% suomalaisista asuu kunnassa, jolla on jo ilmastotavoite
- Suomi on siirtymässä vähähiiliseen yhteiskuntaan. Muutos tapahtuu kaikilla sektoreilla ja kaikilla alueilla.
 - Aktiivisille tarjolla myös tukea ja rahoitusta

=> Ilmasto- ja ympäristöohjelma auttaa priorisoinnissa, seurannassa ja viestinnässä

Planeetan reunaehdot jo osin ylitetty

Lähde: Steffen ym. 2019, © SYKE & SITRA

Luontokato uhkaa elinympäristöjä

- Suomen luonnon tila heikkenee - 12 % lajeista ja miltei puolet maamme luontotyypeistä on uhanalaisia
- Suurin syy luontokatoon on elinympäristöjen katoaminen maankäytön muutosten sekä maa- ja metsätalouden myötä
- Vesistöihin ja saaristomereen kohdistuva kuormitus heikentää vedenalaisen luonnon tilaa
- Kehitys voidaan kääntää - vaatii suojelua, ennallistamista ja toimintatapojen muutoksia

Mitä tapahtuu varsinais- Suomessa?

VALONIA

Visiosta toimenpiteisiin – Varsinais-Suomi toteuttamassa hiilineutraalia Suomea 2035

Varsinais-Suomen ilmastovisio 2035:

Hiilineutraali Varsinais-Suomi on elinvoimainen maakunta, jossa on ennakkoluulottomasti kehitetty ja otettu käyttöön ilmastokestäviä ratkaisuja luottaen osaamiseen, yhteistyöhön ja yhteiseen vastuuseen.

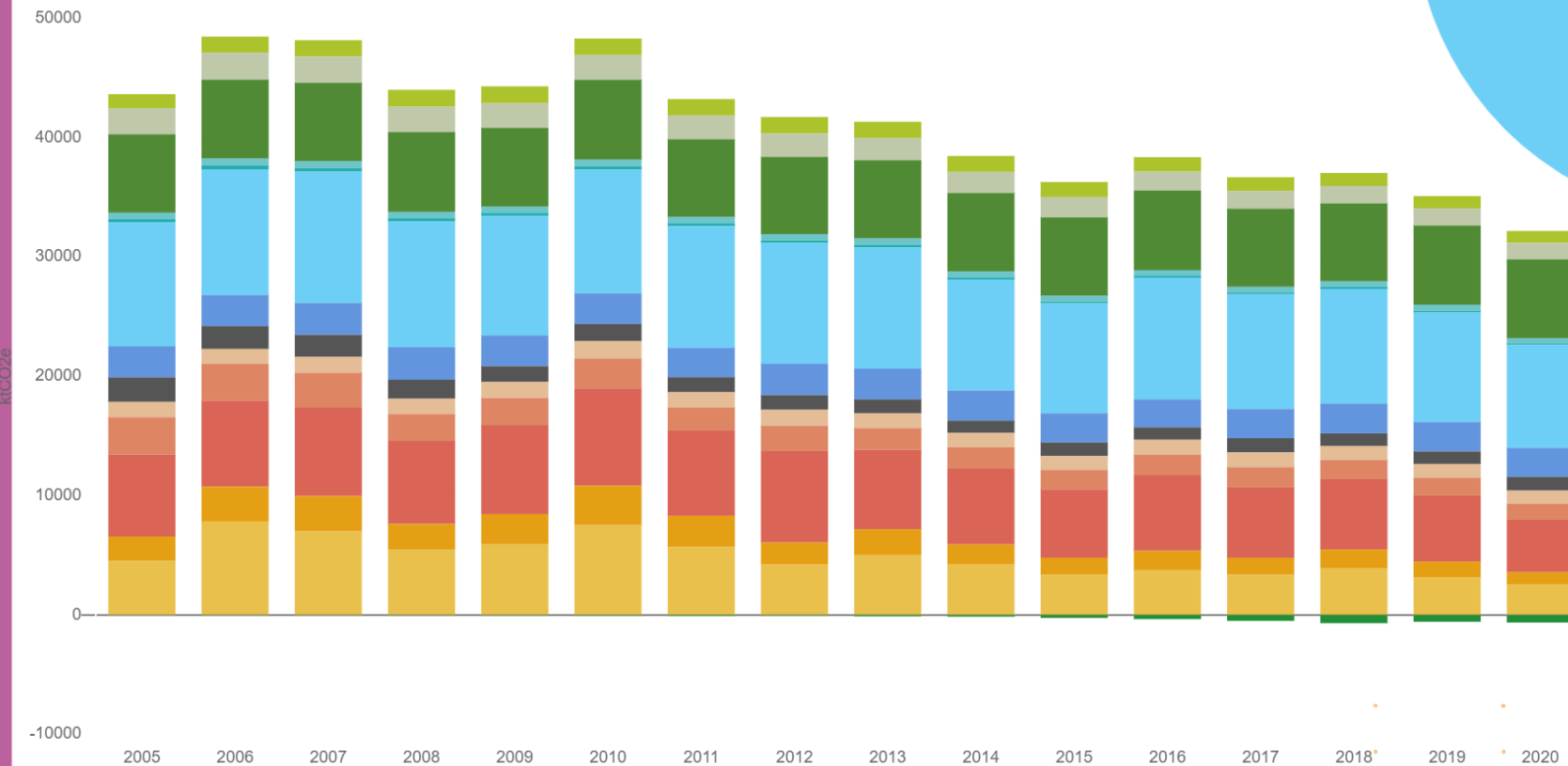
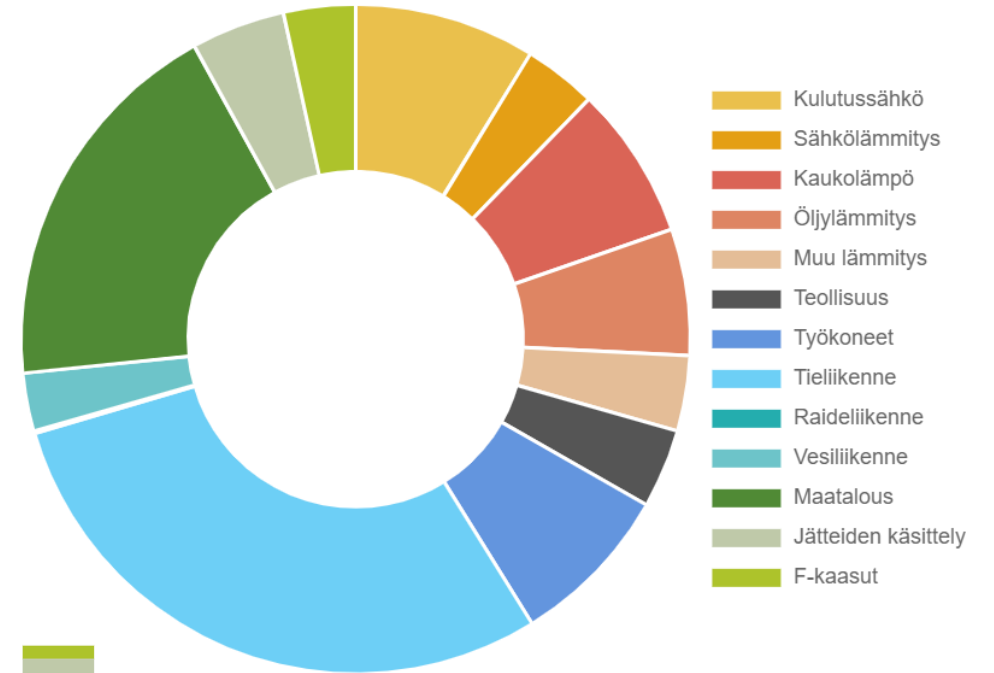
Ilmastotyö tukee kuntien ja yritysten elinvoimaisuutta ja asukkaiden elämänlaatua.

Varsinais-Suomen ilmastotiekartta sisältää tavoitteet ja tarvittavat toimenpiteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi.

Varsinais-Suomen päästökehitys 2005-2020

-39%

Vrt. kaikki kunnat -31%

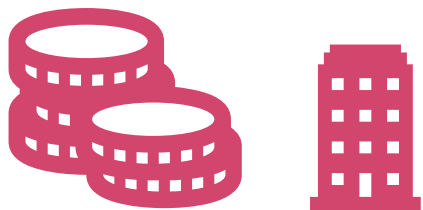

Kunnan rooli ilmasto- ja luontotyössä

VALONIA

Kunta on enemmän kuin sen omat toiminnot

Hankinnat ja investoinnit konkreettinen keino vaikuttaa päästöihin pitkällä tähtäimellä.

- Suorat päästövaikutukset, esim. energiatehokkaat ratkaisut
- Välilliset vaikutukset päästöihin yritysten, asukkaiden ja kehittämistoiminnan myötä

Kuntaorganisaation omien toimintojen vaikutus alueen päästöihin yleensä 5-10%.

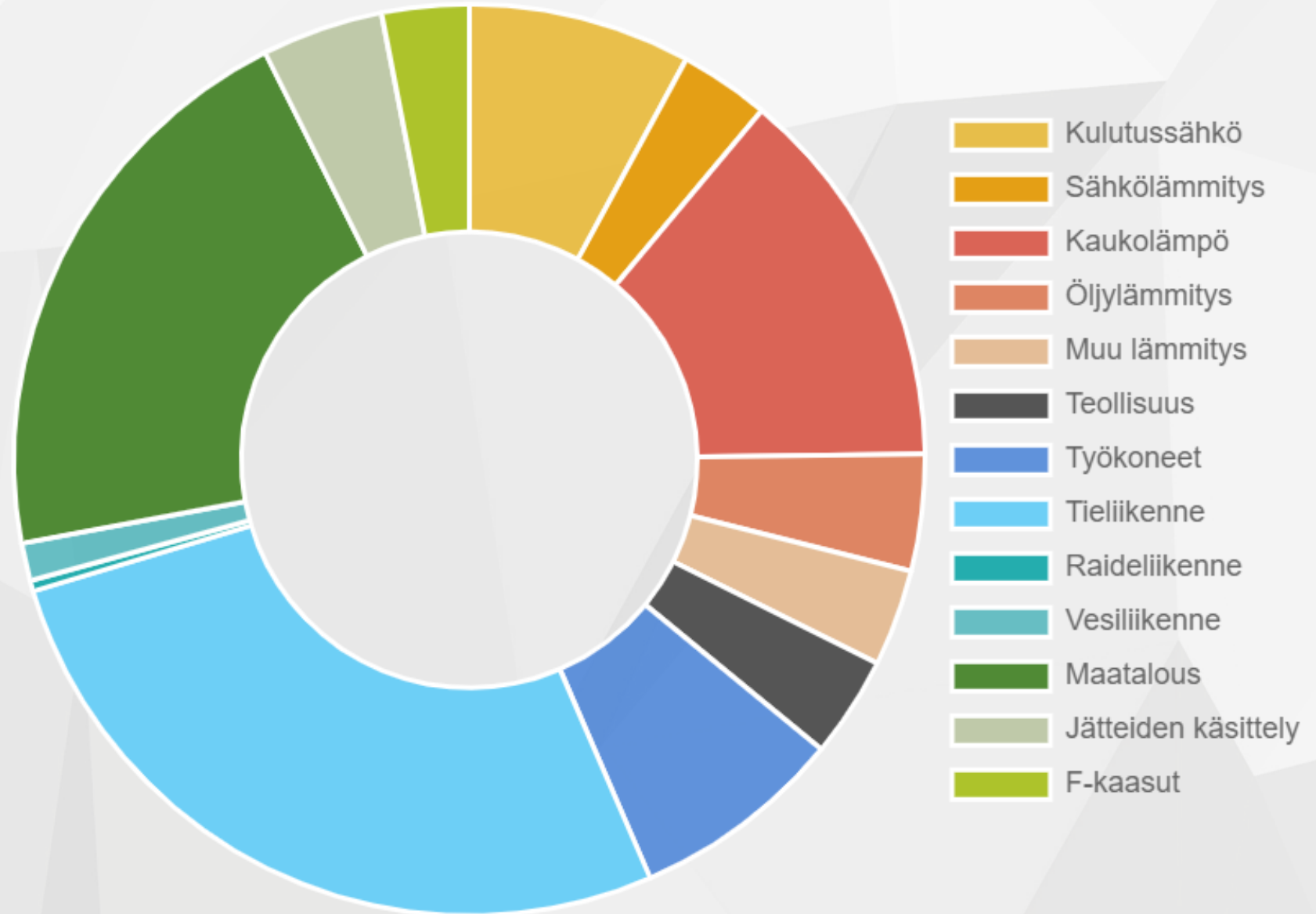
Tavoitteisiin pääseminen edellyttää **aktiivista roolia yritysten, asukkaiden ja yhdistysten suuntaan***

*84 % suomalaisista teollisuusyrityksistä pitää hiilineutraaliutta ja vähähiilisiä tuotteita strategisen kilpailukyvyn lähteenä (Sitra)

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2020 — KAIKKI KUNNAT

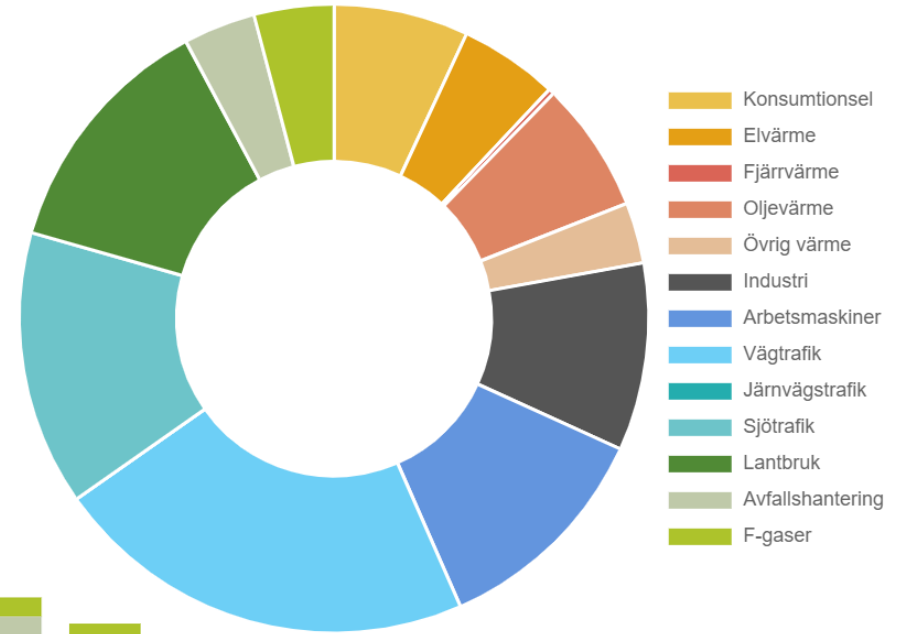
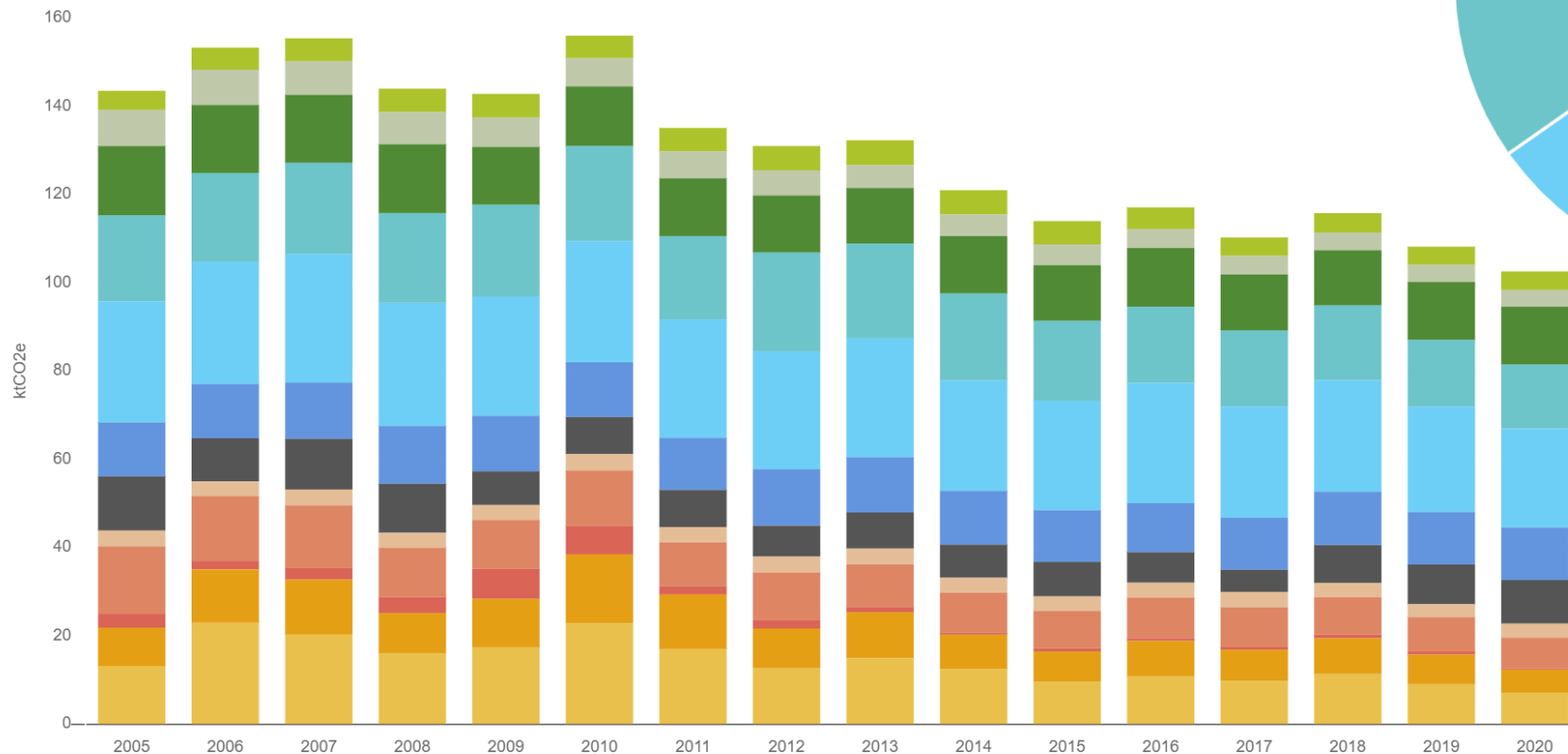
Missä
päästöissä
kuntien rooli
on erityisen
tärkeä?

Lämmitysratkaisut
Liikenteen ratkaisut
Maankäyttö
Sähkön hankinta
Energiatehokkuus

Paraisten päästökehitys 2005 – 2020

UPPDELNING AV UTSLÄPPEN 2020 — PARGAS

kokonaispäästöt: -29%
per asukas: -28%

Poimintoja nykytilanteesta

- Liikenteen päästöt suuressa roolissa
 - Tarvitaan toimia niin ajosuoritteiden vähentämiseksi (kevyen liikenteen panostukset, joukkoliikenneyhteydet) kuin käyttövoiman muutokseen (latausinfra)
- Olennaista pienentää fossiilienergian tarvetta kaikkialla, eri tavoin
 - Korostuu ja kiihtyy nykyisessä maailmantilanteessa
- Rakennettu ympäristö keskiössä – rakennusten päästöistä 76% käytön aikaisesta kulutuksesta
 - Ei vain kaupungin kiinteistöt, vaan kaikki – energiatehokkuuden parantaminen, öljystä pois

- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen merkitys kasvaa

Nostoja kuntien ilmasto- ja ympäristöohjelmaprosesseista

- Ohjelmatyö käynnissä monessa V-S kunnassa
- Yleisin ilmastotavoite **HINKU-tavoite**, 80% päästövähennys vuoteen 2030
- Kunnille tulossa uusia velvoitteita ja kannustimia -> ilmastolain päivitys
- Tarvitaan todennettavia, vaikuttavia toimenpiteitä.
 - Monen tasoisia toimenpiteitä -> edellyttää suunnitelmallisuutta ja seuranta.
 - Strategiatasolla luodaan toimintalinjat, joita jalkautetaan yksiköissä ja yhteistyössä toimijakentän kanssa.
 - Seuranta ja indikaattorit puhututtavat

Kunta ympäristöohjelman toteuttajana

- Kunnalla mahdollisuus toteuttaa monimuotoisuutta ja ympäristönsuojelua tukevia toimia maillaan, sekä asutun että luonnonympäristön alueella.
 - Monitavoitteinen metsäsuunnittelu: luonnonsuojelu, virkistyskäyttö, hiilensidonta ym.
 - Viheralueet: luonnonhoitoniityt, lahoppuun lisääminen
 - Luonnonsuojelualueiden perustaminen (esim. METSO)
- Kunta voi tukea yhdistysten ja kuntalaisten ideoimaa, suunnittelemaa ja tekemää ympäristötyötä: avustukset, asukasbudjetointi => lisää kuntalaisten osallisuutta

Kunta ympäristöohjelman toteuttajana

- Kunta voi osallistua ympäristön tilaa parantaviin hankkeisiin (esim. HELMI ohjelma)
- Kunnan tekemästä ympäristötyöstä kannattaa viestiä
- Kunta voi toimia hyvänä esimerkkinä ja tehdä yhteistyötä esim. metsänomistajien kanssa => ympäristötyön laajentuminen koko kunnan alueelle

Kiitos!

Anna von Zweybergk
Ilmastoasiantuntija
anna.zweybergk@valonia.fi

Jarkko Leka
Vesi- ja luontoasiantuntija
jarkko.leka@valonia.fi

Tilaa uutiskirjeemme!
valonia.fi/uutiskirje

 @valonia_keskus

 @valonia.fi

 @valoniakeskus

Työpaja: Paraisten ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteet

VALONIA

Ohjeistus Työpajaosuuteen

- Ohjelman kärkiteemat ovat valikoituneet asukaskyselyssä tärkeimmiksi äänestettyjen kehityskohteiden mukaisesti
 - Saaristomeri
 - Luonnon monimuotoisuus
 - Energia
 - Liikkuminen
- Ryhmätyöskentely (World Café):
 - Pöydissä kiertely vapaasti oman kiinnostuksen pohjalta
 - Kussakin keskusteluteemassa pöydällä on paperi, jossa on koottuna poimintoja kaupungin strategiasta sekä asukaskyselystä. Niiden pohjalta työpajassa pohditaan, että miten toimenpiteet toteutetaan, mitä uusia tarvitaan ja minkälaista yhteistyötä kaivataan.

Teema 1: Saaristomeri

Strategiasta poimittua

- Kehitämme parempia kierrätys-, jätehuolto-, lietteenkäsittely- ja septiratkaisuja yhdessä muiden toimijoiden kanssa. (Kestävä arki)
- Kehitämme kaikenikäisten ympäristökasvatusta ja tietoisuutta siitä, miten saaristossa voi elää kestävästi.
- Kehitämme ja vahvistamme yhteistyötä kestävyiden parissa työskentelevien toimijoiden kanssa.
- Otamme aktiivisen roolin Saaristomeren suojelussa.
- Lisäämme tekemämme ympäristötyön näkyvyyttä ulospäin.
- Kehitämme uusia yhteistyömuotoja korkeakoulujen kanssa saaristoalueiden tutkimuksen vahvistamiseksi. (Luodaan yhdessä)

Asukaskyselystä poimittua:

- Roskaantumisen ehkäisy
- Yhteistyö ja konkreettiset toimet vedenlaadun parantamiseksi
- Toimenpiteiden, jotka estävät ravinteiden ja haitallisten aineiden pääsyn vesistöihin, edistäminen

Teema 1: Saaristomeri

Miten nämä toimenpiteet saadaan toteutumaan?

Mitä uusia toimenpiteitä tarvitaan?

Mitä täytyy vahvistaa?

Minkälaista yhteistyötä tarvitaan?

Teema 2: Luonnon monimuotoisuus

Nostoja strategiasta:

- Olemme aktiivinen toimija asumisen ja arjen kestävyttä edistävissä pilottihankkeissa ja aloitteissa.
- Lisäämme tekemämme ympäristötyön näkyvyyttä ulospäin.
- Kehitämme kaikenikäisten ympäristökasvatusta ja tietoisuutta siitä, miten saaristossa voi elää kestävästi.
- Kehitämme ja vahvistamme yhteistyötä kestävyden parissa työskentelevien toimijoiden kanssa

Nostoja asukaskyselystä:

- Suojellaan paikallisesti arvokkaita luontoalueita
- Istutetaan pölyttäjätasvällisiä kasveja
- Ennallistetaan ja hoidetaan perinnemaisemia
- Huomioidaan luonnon monimuotoisuus maankäytössä

Teema 2: Luonnon monimuotoisuus

Miten nämä toimenpiteet saadaan toteutumaan?

Mitä uusia toimenpiteitä tarvitaan?

Mitä täytyy vahvistaa?

Minkälaista yhteistyötä tarvitaan?

Teema 3: Energia

Strategiasta poimittua

- Tarjoamme neuvontaa energia-asioissa.
- Selvitämme vaihtoehtoisten energiamuotojen mahdollisuuksia ja otamme niitä käyttöön
 - Mitä käytännön toimenpiteitä?
- Uusia rakennus- ja korjaushankkeita arvioidaan kestävyys-, hiilineutraaliuden ja energiatehokkuuden kannalta.

Kyselystä poimittua

- Kaupungin kiinteistöjen energiankäyttö

Teema 3: Energia

Miten nämä toimenpiteet saadaan toteutumaan?

Mitä uusia toimenpiteitä tarvitaan energian tarpeen vähentämiseksi sekä uusiutuvan energian tuotannon lisäämiseksi?

Mitä täytyy vahvistaa?

Minkälaista yhteistyötä tarvitaan?

Teema 4: Liikkuminen

- Tärkeimpinä kehityskohtina joukkoliikenne ja kevyen liikenteen väylät
- Strategiasta poimittua – miten näitä toteutetaan?
 - Luomme Paraisille kestävän asumisen konseptin/mallin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
 - Työskentelemme saariston joukkoliikenteen, infrastruktuurin ja nykyaikaisen liikkumisen kehittämiseksi.
 - Koordinoimme ja toteutamme tulevaisuuden tarveperusteisia saaristoyhteysverkkoja ja viestimme niistä.
 - Työskentelemme uusien jalankulku- ja pyöräilyväylien kehittämiseksi.
 - Kehitämme saaristoon uusia kestävän ympärivuotisen matkailun konsepteja ja valmiita paketteja yhdessä paikallisten yritysten kanssa.

Teema 4: Liikkuminen

Miten nämä toimenpiteet saadaan toteutumaan?

Mitä uusia toimenpiteitä tarvitaan, jotta kestävä liikkuminen helpottuisi?

Mitä täytyy vahvistaa?

Minkälaista yhteistyötä tarvitaan?

Loppukeskustelu ja yhteenveto

- *Miten toimenpiteitä toteutetaan ja tavoitteisiin päästään yhdessä?*
- *Millaista yhteistyötä tarvitaan jatkossa?*